

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
Departament Rolnictwa i Gospodarki
Żywnościowej

Informacja sygnalna

Wyniki wstępne

Warszawa, 25.07.2008 r.

BADANIE PRODUKCJI ROŚLINNEJ

**WSTĘPNY SZACUNEK GŁÓWNYCH
ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH I OGRODNICZYCH ¹⁾**

Wyniki wstępnego szacunku produkcji głównych upraw rolnych i ogrodniczych w 2008 r. przedstawiają się następująco:

- **zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wstępnie szacuje się na 23,1 - 23,6 mln t, tj. o 9% - 7% mniej od wysokich zbiorów ubiegłorocznych i o 7% - 5% mniej od średniej z lat 2001-2005;**
- **zbiory rzepaku i rzepiku ocenia się na ok. 1,9 mln t, tj. o ok. 9% mniej od zbiorów ubiegłorocznych, ale zdecydowanie więcej – o ok. 64% od średnich zbiorów z lat 2001-2005;**
- **produkcję warzyw gruntowych ocenia się na 4,6 mln t, tj. o 7% mniej od zbiorów ubiegłorocznych i o 1% mniej od średnich zbiorów z lat 2001-2005;**
- **przewiduje się, że zbiory owoców z drzew wyniosą 2,8 – 3,0 mln t, tj. o 124% - 136% więcej od zbiorów ubiegłorocznych oraz o 3% - 8% więcej od średnich zbiorów z lat 2001-2005;**
- **zbiory owoców z krzewów owocowych szacuje się na 0,5 mln t, tj. o 25% więcej od zbiorów ubiegłorocznych i o 13% więcej od średnich zbiorów z lat 2001-2005.**

¹⁾Informacja zawiera wyniki wstępnego szacunku plonów i zbiorów zbóż, rzepaku i rzepiku, szacunku I pokosu traw łąkowych, warzyw gruntowych i owoców oraz oceny stanu plantacji ziemniaków i buraków cukrowych, opracowane na podstawie ekspertyz przeprowadzonych na początku lipca.

Oceny dokonano w oparciu o:

- *ekspertyzy rzeczoznawców GUS (od szczebla gminnego) opracowane na podstawie lustracji pól, łąk i sadów,*
- *sprawozdawczość z gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek,*
- *badania stanu roślin uprawnych wykonane w Instytucie Geodezji i Kartografii.*

Korzystny wpływ na kształtowanie się produkcji roślinnej w bieżącym roku miały przede wszystkim:

- ◆ zwiększenie w porównaniu do roku poprzedniego o około 2 % powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi;
- ◆ zwiększenie powierzchni uprawy kukurydzy na ziarno (o około 21 %);
- ◆ szybki i znaczący wzrost cen zbóż (zwłaszcza zbóż jarych) po zbiorach w 2007 r., co poprawiło sytuację dochodową rolników i umożliwiło utrzymanie zużycia środków plonotwórczych pod zbiory 2008 r. na dotychczasowym poziomie pomimo znaczącego wzrostu ich cen (oraz zdecydowało o zwiększeniu powierzchni uprawy);
- ◆ dobre wyrośnięcie i rozkrzewienie zbóż ozimych i rzepaku w końcowej fazie wzrostu na jesieni 2007r. (przed wejściem roślin w stan zimowego spoczynku);
- ◆ bardzo korzystne warunki zimowania upraw ozimych – niewielkie straty zimowe – (zaorano zaledwie 0,2% zasianej powierzchni zbóż ozimych oraz 0,8 % powierzchni zasianej rzepaku ozimego);
- ◆ bardzo dobry stan zasiewów ozimych wiosną 2008 r. (ocena upraw dokonana przez rzeczoznawców terenowych GUS była o 0,2 stopnia kwalifikacyjnego wyższa od również wysokiej oceny z roku poprzedniego);
- ◆ wczesna wiosna umożliwiająca przeprowadzenie już na początku marca pierwszych siewów co wydłużyło wegetację upraw, w tym zbóż jarych;
- ◆ opady deszczu występujące w końcu czerwca i w lipcu które zdecydowanie poprawiły stan upraw rolnych i ogrodnich;

Niekorzystnie natomiast wpłynęły:

- ◆ nocne spadki temperatury oraz brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie w kwietniu, które hamowały wzrost i rozwój upraw;
- ◆ występujący od drugiej połowy maja niedobór opadów powodował wyczerpywanie się zapasów wilgoci w glebie pogarszając stan upraw rolnych i ogrodnich;
- ◆ ciepła i słoneczna pogoda w czerwcu oraz przedłużający się okres bez opadów powodowały dalsze przesuszenie wierzchniej warstwy gleby, głównie w północno-zachodniej i centralnej Polsce, zagrażając prawidłowej wegetacji upraw (zwłaszcza zbóż jarych);
- ◆ występujące w końcu czerwca oraz w lipcu intensywne opady deszczu, często o charakterze burzowym, połączone z silnym wiatrem powodowały w wielu rejonach kraju wyleganie zbóż – głównie żyta oraz rzepaku, co może zwiększyć straty podczas

źniw;

- ◆ spadek powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku, buraków cukrowych i warzyw gruntowych, przy wzroście powierzchni uprawy zbóż ogranicza możliwości zastosowania prawidłowego płodozmianu, co może mieć wpływ na wysokość i jakość plonów.

W bieżącym roku do zbioru rzepaku ozimego oraz jęczmienia ozimego przystąpiono lokalnie pod koniec czerwca wykorzystując korzystne warunki pogodowe. Występujące w lipcu przelotne i częste opady deszczu uniemożliwiają sprawne prowadzenie zbioru rzepaku oraz opóźniają prowadzenie żniw.

Zboża

Wstępnie szacuje się, że **powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wynosi blisko 8,2 mln ha¹**, tj. o 1,8% więcej niż przed rokiem, z tego:

- pszenicy około 2,3 mln ha (o ok. 7,7% więcej niż w 2007 r.),
- żyta ponad 1,4 mln ha (o ok. 8,0% więcej),
- jęczmienia około 1,2 mln ha (o ok. 2,3% mniej),
- owsa około 0,6 mln ha (o 1,2% mniej niż w 2007 r.),
- pszenżyta około 1,2 mln ha (tj. o 6,8% mniej od zasiewów ubiegłorocznych),
- mieszanek zbożowych ponad 1,5 mln ha (tylko o 0,1% mniej od zasiewów ubiegłorocznych).

Tabl. 1. Powierzchnia, plony i zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi

Wyszczególnienie	2001-2005 a)	2007	2008 b)	
	w liczbach bezwzględnych			2007=100
Powierzchnia w mln ha	8,0	8,0	8,2	102
Plony z 1 ha w dt	30,9	31,6	28,3-28,9	90-91
Zbiory w tys. t	24799,6	25317,9	23070,8-23587,6	91-93

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek wstępny.

W strukturze zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, **zwiększył się udział powierzchni zbóż ozimych z 56,0 % w 2007 r. do 56,4% w br., a zmniejszył się udział powierzchni zbóż jarych z 44,0% do 43,6%.**

¹ Powierzchnię zasiewów zbóż ustalono na podstawie szacunków rzeczoznawców terenowych GUS.

Wstępnie szacuje się, że **plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi wyniosą 28,3 – 28,9 dt/ha, tj. o 3,3 – 2,7 dt/ha (o 10% – 9%) mniej niż w 2007 r., a w porównaniu do średniej z lat 2001-2005 mniej o 2,6 – 2,0 dt/ha (o 8% – 6%).**

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi oceniono na 23070,8 – 23587,6 tys. t, tj. o 2247,0 – 1730,2 tys. t (o 9% - 7%) mniej niż w 2007 r.

Plony zbóż ozimych łącznie z ozimymi mieszankami zbożowymi wstępnie oceniono na 31,0 – 31,7 dt/ha, tj. o 2,7 – 2,0 dt/ha (o 8% - 6%) mniej od ubiegłorocznych.

Plony poszczególnych gatunków zbóż ozimych przedstawia poniższa tabela:

Tabl. 2. Plony zbóż ozimych

Wyszczególnienie	2001-2005 ^{a)}	2007	2008 ^{b)}	
	z 1 ha w dt			2007=100
Pszenica	39,6	40,9	37,6 – 38,4	92 – 94
Żyto	24,4	23,7	22,2 – 22,6	94 – 95
Jęczmień	36,0	38,2	35,5 – 36,2	93 – 95
Pszennyto	32,9	33,5	30,7 – 31,3	92 – 93
Mieszanki zbożowe	29,2	30,9	28,8 – 29,4	93 – 95

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek wstępny.

Zbiory zbóż ozimych wstępnie wyszacowano na 14283,9 -14575,4 tys. t, w tym:

- pszenicy na 7084,9 – 7229,5 tys. t, tj. do 2% mniej niż w 2007 r.
- żyta na 3153,8 – 3218,2 tys. t, tj. o 1% - 3% więcej niż w roku ubiegłym;
- pszenżyta na 3210,3 – 3275,8 tys. t, tj. o 16% - 14% mniej od zbiorów ubiegłorocznych.

Plony zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi wstępnie oceniono na 24,7 – 25,4 dt/ha, tj. o 4,3 – 3,6 dt/ha (o 15% - 12%) mniej niż w 2007 r.

Plony poszczególnych gatunków zbóż jarych przedstawia poniższa tabela:

Wyniki reprezentacyjnego badania powierzchni zasiewów zostaną wykorzystane do obliczenia produkcji w szacunku przedwzrostowym we wrześniu.

Tabl. 3. Plony zbóż jarych

Wyszczególnienie	2001-2005 ^{a)}	2007	2008 ^{b)}	
	z 1 ha w dt			2007=100
Pszenica	31,1	31,5	27,3 – 28,0	87 – 89
Jęczmień	31,0	31,6	26,3 – 26,9	83 – 85
Owies	24,7	25,1	21,9 – 22,4	87 – 89
Pszenżyto	27,0	27,2	23,5 – 24,1	86 – 89
Mieszanki zbożowe	27,4	28,1	24,2 – 24,8	86 – 88

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek wstępny.

Zbiory zbóż jarych łącznie z jarymi mieszankami zbożowymi wstępnie wyszacowano na 8786,9 – 9012,2 tys. t, w tym:

- pszenicy na 1062,4 – 1089,6 tys. t, tj. o 1% - 3% więcej niż w roku ubiegłym;
- jęczmienia na 2697,1 – 2766,3 tys. t, tj. o 19% - 17% mniej niż zbiory ubiegłoroczne;
- owsa na 1259,0 – 1291,3 tys. t, tj. o 14% - 12% mniej;
- mieszanek zbożowych na 3468,4 – 3557,3 tys. t, tj. o 13% - 11% mniej niż w 2007 r.

Z szacunku wstępnego upraw rolnych wynika, że w bieżącym roku zaobserwowano wzrost powierzchni zasiewów zbóż w porównaniu do ubiegłorocznych kosztem ograniczenia powierzchni rzepaku i rzepiku, buraków cukrowych i warzyw gruntowych. Zmniejszenie plonowania w porównaniu do korzystnych wyników uzyskanych w poprzednim roku jest wynikiem przede wszystkim niesprzyjającego układu warunków wilgotnościowych w maju i czerwcu 2008 r., w okresie, kiedy potrzeby wodne zbóż są największe.

Zmniejszenie produkcji zbóż podstawowych z mieszankami w bieżącym roku jest wynikiem znacznie niższych plonów, ponieważ powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami w porównaniu do roku poprzedniego wzrosła.

W bieżącym roku wyszacowano, że nastąpił wzrost powierzchni uprawy pszenicy ozimej i jarej, żyta, jęczmienia ozimego, pszenżyta jarego, mieszanek zbożowych jarych oraz kukurydzy z przeznaczeniem na zbiór ziarna, natomiast zmniejszyła się powierzchnia zasiewów jęczmienia jarego, owsa, pszenżyta ozimego i mieszanek zbożowych ozimych. Przewiduje się, że zmniejszy się również powierzchnia zasiewów gryki, prosa i pozostałych zbożowych.

Rzepak i rzepik

Wstępnie szacuje się, że powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku łącznie wynosi ok. 0,7 mln ha i jest mniejsza od ubiegłorocznej o ok. 7%. Nastąpiło zmniejszenie powierzchni uprawy zarówno rzepaku i rzepiku ozimego jak i jarego.

Siewy rzepaku ozimego pod zbiory w 2008 r. prowadzono w dość korzystnych warunkach agrometeorologicznych. Warunki wilgotnościowe gleby sprzyjały szybkiemu kiełkowaniu nasion i wschodom roślin. Przed okresem zimowego spoczynku rośliny bardzo dobrze wyrosły i rozkrzewiły się – mimo lokalnie nieco opóźnionych siewów. W czasie zimy 2007/2008 warunki atmosferyczne nie stwarzały zagrożenia dla roślin rzepaku i rzepiku ozimego, a wczesna wiosna wydłużyła okres ich wegetacji.

Kwitnienie rzepaku ozimego, a także jarego było obfite, jednak przebiegało w niezbyt sprzyjających warunkach atmosferycznych.

Szacuje się, że plony rzepaku i rzepiku ogółem wyniosą około 25,9 dt/ha i będą niższe od ubiegłorocznych o około 0,8 dt/ha tj. o 3%.

Na wysokość plonów rzepaku i rzepiku korzystnie wpłynęły:

- wyrównane wschody, mimo rejonami opóźnionego siewu rzepaku ozimego,
- prawidłowy rozwój roślin przed wejściem w okres zimowego spoczynku,
- dobre warunki zimowania roślin rzepaku,
- wczesne ruszenie wegetacji wiosną 2008 r., co wydłużyło okres wzrostu roślin,

niekorzystny wpływ miały natomiast:

- kwitnienie w niezbyt sprzyjających warunkach pogodowych (chłody pod koniec kwietnia i w maju),
- niedostateczne uwilgotnienie gleby systematycznie pogłębiające się od połowy maja do trzeciej dekady czerwca, powodujące niedostateczne wykształcenie i wypełnienie łuszczyń,
- występujące w pierwszej połowie lipca deszcze, często o charakterze burzowym, połączone z silnym wiatrem, powodowały wyleganie rzepaku i rzepiku oraz osypywanie się nasion.

Rzeczoznawcy terenowi GUS przewidują wystąpienie strat podczas zbioru rzepaku powstałych na skutek osypywania się nasion w przypadku przeprowadzania dwufazowego zbioru rzepaku.

W 2008 r. zahamowany został obserwowany od 2004 r. systematyczny wzrost powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku. Na decyzję rolników o zmniejszaniu powierzchni zasiewów rzepaku i rzepiku mogła mieć wpływ niekorzystna relacja cen nasion rzepaku i rzepiku do ziarna zbóż, w powiązaniu z bardziej wymagającą i kosztoclonną technologią uprawy rzepaku. Mniejsze niż oczekiwali rolnicy było również zainteresowanie wykorzystaniem nasion rzepaku i rzepiku na cele energetyczne.

Tabl. 4. Powierzchnia, plony i zbiory rzepaku i rzepiku

Wyszczególnienie	2001-2005 ^{a)}	2007	2008 ^{b)}	
	w liczbach bezwzględnych			2007=100
Powierzchnia w mln ha	0,5	0,8	0,7	93
Plony z 1 ha w dt	24,6	26,7	25,9	97
Zbiory w tys. t	1178,4	2129,9	1928,6	91

a) Przeciętne roczne b) Szacunek wstępny.

Uprawy okopowe

Korzystne dla rolnictwa warunki atmosferyczne spowodowały, że już w pierwszej dekadzie kwietnia rozpoczęło się sadzenie ziemniaków przeznaczonych na wczesny zbiór. Sadzenie odmian średniopóźnych i późnych w większości rejonów kraju odbywało się w trzeciej dekadzie kwietnia, a w rejonach gdzie wilgotność gleby była zbyt duża, sadzenie wykonywano także w pierwszych dniach maja. Zasób wody w glebie po zimie 2007/2008 był wystarczający dla wschodów roślin ziemniaka, tylko lokalnie, na niektórych glebach, wilgotność była zbyt duża.

Do końca maja bieżącego roku układ warunków agrometeorologicznych był sprzyjający dla początkowego wzrostu i rozwoju roślin na plantacjach ziemniaków. Trudne warunki wegetacji od końca maja i w czerwcu w rejonach największego niedoboru wilgoci w glebie (głównie w północno-zachodniej i centralnej Polsce) zahamowały przejściowo wegetację ziemniaka. Plantacje na ogół zachowały dobrą kondycję zdrowotną. Opady deszczu występujące lokalnie pod koniec czerwca, a dość powszechnie od początku lipca poprawiły stan uwilgotnienia gleby na plantacjach ziemniaków. Ziemniaki w tym czasie rozpoczęły bardzo intensywny wzrost i obficie zakwitły.

Słoneczna i bezdeszczowa pogoda w czerwcu nie sprzyjała rozwojowi zarazy na plantacjach, chociaż rolnicy profilaktycznie wykonywali zabiegi ochronne przeciw tej chorobie. Obecnie stan plantacji ziemniaka jest dość dobry, rośliny pokryły międzyrzędzia, hamując rozwój chwastów. Rzeczoznawcy terenowi ocenili stan plantacji na 3,5 stopnia kwalifikacyjnego tj. na poziomie nieco niższym od ubiegłorocznego (o 0,3 stopnia).

W połowie czerwca przystąpiono do zbioru bardzo wczesnych odmian ziemniaka w gospodarstwach specjalizujących się w tym kierunku produkcji. Zbiory ziemniaków bardzo wczesnych i wczesnych są dobre, a bulwy dobrej jakości. Odmiany późniejsze jeszcze nie skumulowały plonu i jego wysokość będzie zależała od warunków atmosferycznych w dalszym okresie wegetacji.

Do siewów buraków cukrowych przystąpiono lokalnie w bieżącym roku już na przełomie marca i kwietnia, jednak występujące w tym czasie opady deszczu i deszczu ze śniegiem utrudniały prowadzenie siewów.

Występujące lokalnie w kwietniu intensywne opady deszczu powodowały również zaskorupienie gleby. Z tego powodu buraki cukrowe wysiane wcześniej wschodziły równomiernie, natomiast wschody buraków cukrowych z późniejszych siewów były nierównomiernie.

W czerwcu bieżącego roku obserwowano zahamowanie wegetacji buraków cukrowych spowodowane niedoborem wilgoci w glebie, ale opady w lipcu zdecydowanie poprawiły stan plantacji buraków cukrowych. Głęboko ukorzenione z powodu czerwcowego niedoboru opadów buraki cukrowe na skutek poprawy warunków wilgotnościowych intensywnie zwiększają masę liści i korzeni. Szacunkowa obsada roślin na 1 ha wynosi od 85 – 90 tys. i jest nieco wyższa od ubiegłorocznej.

Rzeczoznawcy terenowi ocenili stan plantacji buraków cukrowych na 3,5 stopnia kwalifikacyjnego, tj. o 0,5 stopnia niżej od oceny wykonanej w analogicznym okresie roku ubiegłego. Wysokość plonów buraków cukrowych będzie jednak zależała od dalszego przebiegu wegetacji, ponieważ do zbiorów pozostało jeszcze kilka miesięcy.

Siano łąkowe

Stan trwałych użytków zielonych po zimie był dobry, oceniony na poziomie średniej z wielolecia. Warunki wegetacji roślinności łąkowej wczesną wiosną br. były korzystne i przebiegała ona bez specjalnych zakłóceń. Niskie temperatury powietrza w nocy występujące

często w kwietniu i maju nie miały negatywnego wpływu na przyrost biomasy roślinności łąkowej. Zaopatrzenie roślin w wodę pod zbiory pierwszego pokosu było dobre, a częste opady deszczu sprzyjały bujnemu wzrostowi roślinności łąkowej nawet na łąkach grądowych.

Do zbioru pierwszego pokosu siana łąkowego przystąpiono lokalnie w trzeciej dekadzie maja, a powszechnie w pierwszej i drugiej dekadzie czerwca. Słoneczna i lekko wietrzna pogoda sprzyjała szybkiemu suszeniu skoszonych traw, a zbierane siano było dobrej jakości. Korzystna pogoda w okresie zbioru I pokosu powodowała, że rolnicy w większym stopniu przeznaczali zbiór do skarmiania w postaci siana, sporządzając mniej sianokiszzonek. Brak opadów po zbiorze I pokosu bardzo niekorzystnie wpłynął na odrost roślinności łąkowej, dopiero opady występujące od początku lipca poprawiły stan runi na trwałych użytkach zielonych.

Plony I pokosu traw łąkowych w przeliczeniu na siano oceniono na około 26,2 t/ha tj. na poziomie niższym od ubiegłorocznego o ok. 0,8 %.

Warzywa gruntowe

Według wstępnej oceny rzeczoznawców terenowych GUS, łączna powierzchnia uprawy warzyw gruntowych w bieżącym roku jest nieco mniejsza od ubiegłorocznej.

Szacuje się, że łączna produkcja warzyw gruntowych w 2008 r. wyniesie ponad 4,6 mln t i będzie niższa o 7,2% od dość wysokiej produkcji roku poprzedniego. Przewiduje się, że w porównaniu do roku ubiegłego niższe będą zbiory wszystkich podstawowych gatunków warzyw gruntowych.

Z uwagi na bardzo wczesną wiosnę siewy warzyw gruntowych rozpoczęły się o około dwa tygodnie wcześniej niż w przeciętnym roku, jednak z powodu pogorszenia pogody zostały nieco zahamowane. Dostateczna ilość opadów deszczu w marcu i kwietniu, a w konsekwencji dobre uwilgotnienie gleby początkowo sprzyjało wschodom i wzrostowi warzyw gruntowych, lecz niskie temperatury nocą występujące w końcu kwietnia i na początku maja spowolniły dalsze wschody i wzrost warzyw gruntowych. Ponadto majowe przymrozki uszkodziły w niewielkim stopniu pomidory wysadzone do gruntu w pierwszych dniach tego miesiąca. Dalsza wegetacja warzyw przebiegała bez większych zakłóceń aż do pierwszej połowy czerwca, kiedy to na skutek wysokich temperatur powietrza i długotrwałego braku opadów deszczu uwilgotnienie gleby stało się niewystarczające. W

pierwszej dekadzie lipca uwilgotnienie gleby poprawiło się, jednak wcześniejszy brak opadów spowolnił wzrost warzyw gruntowych, przede wszystkim kapustnych i korzeniowych. Z kolei chłody, które pojawiły się wraz z opadami, szczególnie niekorzystnie wpłynęły na wzrost warzyw ciepłolubnych. Spodziewane ocieplenie w końcu lipca może poprawić warunki dalszej wegetacji warzyw i pozwoli osiągnąć plony nieco wyższe od obecnie przewidywanych.

Tabl. 5. Zbiory warzyw gruntowych

Wyszczególnienie	2001 – 2005 ^{a)}	2007	2008 ^{b)}	
	w tys. t			2007 = 100
Ogółem	4653	4987	4627	92.8
kapusta	1365	1325	1300	98.1
kalafior	205	228	222	97.7
cebula	701	752	650	86.4
marchew jadalna	861	938	834	88.9
buraki ćwikłowe	365	375	332	88.6
ogórki	280	293	275	93.7
pomidory	235	278	254	91.5
pozostałe ^{c)}	641	798	760	95.3

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek wstępny. c) Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar, szparagi, koper i inne.

Według wstępnych szacunków rzeczoznawców terenowych GUS plony kapusty w bieżącym roku będą nieco niższe od ubiegłorocznych, a łączna produkcja tego gatunku wyniesie ok. 1,3 mln t, jednak przy sprzyjających warunkach dalszej wegetacji zbiory tego gatunku warzyw mogą być nawet wyższe niż w roku ubiegłym.

Szacuje się, że plonowanie kalafiorów będzie także nieco niższe od ubiegłorocznego, a zbiory tego gatunku zbliżone do uzyskanych w poprzednim sezonie wegetacyjnym i wyniosą 222 tys. ton.

Przy szacowanym wyraźnie słabszym od ubiegłorocznego plonowaniu cebuli, przewiduje się, że produkcja tego gatunku wyniesie blisko 650 tys. t i będzie niższa o 13,6% od bardzo wysokiej uzyskanej w 2007 r. Jednak rzeczoznawcy sygnalizują, że przy sprzyjających warunkach dalszej wegetacji zbiory cebuli mogą być nieco wyższe od obecnie przewidywanych.

Na tegoroczne plonowanie warzyw korzeniowych niekorzystny wpływ miał w czerwcu brak dostatecznej ilości wilgoci w glebie, który spowolnił wzrost tych warzyw.

Zbiory marchwi jadalnej wstępnie ocenia się na ok. 834 tys. t, tj. o ponad 11% mniej od bardzo wysokich zbiorów roku ubiegłego. Poprawa uwilgotnienia gleby może przyczynić się do zwiększenia szacowanej produkcji.

Zbiory buraków ćwikłowych szacuje się na ok. 332 tys. t, tj. także o przeszło 11% mniej od uzyskanych w roku poprzednim. Podobnie jak w przypadku marchwi, poprawa warunków dalszej wegetacji może korzystnie wpłynąć na plonowanie tego gatunku.

Przewiduje się, że plonowanie warzyw ciepłolubnych, szczególnie ogórków, będzie niższe niż w roku ubiegłym na skutek braku dostatecznej ilości wilgoci w glebie i niskich, jak na tę porę roku, temperatur powietrza, zwłaszcza nocą. Tegoroczną produkcję ogórków ocenia się na ok. 275 tys. t, tj. o 6,3% mniej w porównaniu do roku poprzedniego, natomiast zbiory pomidorów szacuje się na około 254 tys. t, tj. o ok. 8,5% mniej w porównaniu do wysokiej produkcji 2007 roku.

Szacuje się, że na skutek niższego niż w roku ubiegłym plonowania warzyw z grupy „pozostałe”, ich produkcja wyniesie w bieżącym roku ok. 760 tys. t, tj. o 4,7% mniej niż w roku 2007.

Owoce z drzew

W bieżącym roku nie odnotowano znaczących uszkodzeń zimowych w uprawach sadowniczych. Bardzo łagodna zima przyczyniła się natomiast do nasilenia występowania szkodników drzew i krzewów owocowych wiosną 2008 r., a majowe deszcze i chłody utrudniały walkę z chorobami i szkodnikami. Wcześniejsze ruszenie wegetacji przyspieszyło kwitnienie upraw sadowniczych. Po roku słabego owocowania, w bieżącym roku drzewa kwitły bardzo obficie, jednak niekorzystne warunki atmosferyczne podczas kwitnienia oraz słaby oblot pszczół spowodowały gorsze zapylenie i zawiązywanie owoców. Ponadto w bieżącym sezonie wegetacji zaobserwowano bardzo duży opad zawiązków. Mimo tego potencjał produkcji owoców jest stosunkowo duży i przy korzystnych warunkach dalszej wegetacji pozwala przewidywać dobre zbiory.

Według wstępnego szacunku zbiory owoców z drzew w bieżącym roku będą ponad dwukrotnie wyższe niż w klęskowym roku 2007 i wyniosą od 2,8 do 3,0 mln t, tj. o ok. 124% do ok. 136% więcej niż w roku ubiegłym. Tegoroczną produkcję owoców z drzew ocenia się również na poziomie nieco wyższym od średniej z lat 2001 – 2005. Przewiduje się, że produkcja wszystkich gatunków owoców z drzew będzie znacznie wyższa od ubiegłorocznej.

Tabl. 6. Zbiory owoców z drzew

Wyszczególnienie	2001 – 2005 ^{a)}	2007	2008 ^{b)}		
	w tys. t			2001 – 2005 ^{a)} =100	2007 = 100
Ogółem	2762	1263	2831 – 2981	102,5 – 107,9	224,1 – 236,0
jabłonie	2325	1040	2400 – 2550	103,2 – 109,7	230,8 – 245,2
grusze	79	31	66	83,4	213,3
śliwy	114	53	101	88,9	189,0
wiśnie	177	108	197	111,5	183,4
czereśnie	43	20	42	97,6	208,3
pozostałe ^{c)}	24	11	25	103,4	226,4

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek wstępny. c) Morele, brzoskwinie, orzechy włoskie.

Przewiduje się, że zbiory jabłek (ważącego gatunku w zbiorach owoców z drzew) w bieżącym roku będą blisko dwu i pół krotnie wyższe od klęskowych zbiorów 2007 roku (wzrost o ok. 131% do ok. 145%) i wyniosą od 2400 do 2550 tys. ton. W bieżącym roku zaobserwowano wyjątkowo duże nasilenie występowania parcha jabłoni. Porażenie liści i owoców parchem zanotowano, choć w mniejszym stopniu, nawet w sadach chronionych. W związku z tym, jakość jabłek z tegorocznych zbiorów może być niższa.

Według wstępnego szacunku zbiory gruszek w obecnym sezonie będą ponad dwukrotnie wyższe od klęskowo niskich ubiegłorocznych i wyniosą ok. 66 tys. ton.

W bieżącym roku produkcję śliwek szacuje się na 101 tys. t, a więc o około 89% wyżej od bardzo niskich zbiorów roku ubiegłego.

Według szacunku rzeczoznawców GUS, zbiory wiśni w bieżącym roku będą o ponad 83% wyższe od ubiegłorocznych i wyniosą 197 tys. ton. Produkcję czereśni ocenia się na ok. 42 tys. t, tj. ponad dwa razy więcej niż w klęskowym roku 2007.

Przewiduje się, że łączne zbiory pozostałych owoców z drzew wyniosą ok. 25 tys. t, tj. ponad dwa razy więcej niż w roku ubiegłym. W porównaniu z rokiem 2007 przewiduje się szczególnie duży wzrost produkcji moreli (ponad trzykrotny), które w poprzednim sezonie wegetacji dały klęskowo niskie zbiory. Podobnie duży wzrost wystąpił w produkcji brzoskwiń, nieco mniejszy orzechów włoskich (o blisko 77%). Z uwagi na bardzo dużą ilość nowych nasadzeń orzechów włoskich w ostatnich latach znacznie wzrosła powierzchnia uprawy i liczba drzew orzechów, które jeszcze nie weszły w okres owocowania. Duży udział w powierzchni uprawy drzew niezdolnych do owocowania powoduje zaniżenie plonów

z hektara powierzchni uprawy drzew ogółem dla tego gatunku.

Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Szacuje się, że zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych wyniosą w bieżącym roku ok. 538 tys. t, tj. o ok. 25% więcej niż w roku ubiegłym. Według wstępnego szacunku znacznie wyższe od ubiegłorocznych będą zbiory wszystkich gatunków owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych.

Tabl. 7. Zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Wyszczególnienie	2001 – 2005 ^{a)}	2007	2008 ^{b)}		
	w tys. t			2001 – 2005 ^{a)} =100	2007 = 100
Ogółem	475	431	538	113,4	124,9
truskawki	179	175	191	106,7	109,6
maliny	51	56	75	147,1	133,0
porzeczki	181	139	195	107,6	140,7
agrest	22	14	18	82,6	130,3
jagodowe pozostałe ^{c)}	41	48	59	143,7	124,9

a) Przeciętne roczne. b) Szacunek wstępny. c) Aronia, borówka wysoka i inne owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych.

Szacuje się, że areał uprawy truskawek w bieżącym roku będzie zbliżony do ubiegłorocznego. Na większości plantacji nie wystąpiły ani straty mrozowe, ani przymrozki. Kwitnienie i zawiązywanie owoców truskawek było na ogół bardzo dobre. Niekorzystne warunki agrometeorologiczne podczas zbiorów spowodowane niedostateczną ilością wilgoci w glebie oraz brak rąk do pracy były czynnikami ograniczającymi produkcję. Brak opadów deszczu w okresie zbiorów przy jednocześnie występujących wysokich temperaturach powietrza, spowodował, że truskawki z plantacji nienawadnianych, były drobniejsze i słabszej jakości. Tegoroczne zbiory truskawek ocenia się na ok. 191 tys. t, tj. o blisko 10% większe niż w 2007 roku.

Produkcję malin w bieżącym roku, biorąc pod uwagę zbiór malin jesiennych, szacuje się na ok. 75 tys. t, tj. o ok. 33% więcej od zbiorów roku ubiegłego. Jednak, podobnie jak w przypadku truskawek, brak rąk do pracy może ograniczyć uzyskaną produkcję.

Tegoroczne zbiory porzeczki ocenia się na ok. 195 tys. t, tj. o ponad 40% więcej od uzyskanych w roku 2007. Szacuje się, że tegoroczne plony porzeczki, zwłaszcza czarnych,

będą znacznie wyższe od klęskowych ubiegłorocznych.

Zbiory agrestu w bieżącym roku, według wstępnego szacunku wyniosą ok. 18 tys. t i będą o ok. 30% wyższe od ubiegłorocznych.

Łączne zbiory pozostałych owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych ocenia się na ok. 59 tys. t, tj. o blisko jedną czwartą więcej niż w roku ubiegłym. W porównaniu do roku 2007 szczególnie duży wzrost zbiorów szacuje się dla borówki wysokiej i aronii. Przewidywaną wysoką produkcję tych gatunków mogą ograniczyć nieco trudności ze zbiorem (brak rąk do pracy).

x

x

x

Szacunek wstępny produkcji głównych ziemioplodów rolnych i ogrodniczych jest wynikiem ocen plonów i zbiorów przeprowadzonych przez ekspertów terenowych GUS uwzględniających niezwykle zróżnicowanie i zmienność tegorocznych warunków agrometeorologicznych zarówno w poszczególnych fazach rozwojowych roślin, jak i w ujęciach regionalnych. Przy opracowywaniu danych zbiorczych korzystano również z badań Instytutu Geodezji i Kartografii dotyczących oceny stanu roślin uprawnych.

Przedstawione szacunkowe oceny dotyczą stanu upraw w pierwszej połowie lipca, natomiast dalszy przebieg warunków agrometeorologicznych zadecyduje o faktycznej wysokości plonów i zbiorów.

Załącznik 1

Przebieg warunków agrometeorologicznych w okresie od jesieni 2007 r. do lata 2008 r.

Warunki termiczno-wilgotnościowe w okresie jesieni 2007 r. - a więc w okresie siewów upraw ozimych były zróżnicowane, na ogół korzystne dla wzrostu i rozwoju roślin. Notowane we wrześniu częste, rejonami obfite opady deszczu, przyczyniły się do dobrego, a lokalnie w województwach południowo-wschodniej, południowej i północnej Polski nadmiernego uwilgotnienia gleby. Dobre uwilgotnienie gleby korzystnie wpłynęło na stan trwałych użytków zielonych i upraw poplonowych.

W pierwszej dekadzie września ukończono siew rzepaku ozimego, wykonywano orki przedsiewne i rozpoczęto siewy zbóż ozimych. Warunki wilgotnościowe gleby sprzyjały szybkiemu kiełkowaniu ziarna i wschodom roślin.

Warunki agrometeorologiczne w październiku były zróżnicowane. Przebieg pogody w pierwszej dekadzie miesiąca sprzyjał wykonywanym jeszcze siewom zbóż ozimych, kiełkowaniu ziarna, wschodom, wzrostowi i rozwojowi roślin oraz stwarzał korzystne warunki dla przeprowadzania dalszych prac polowych. Notowane w drugiej dekadzie miesiąca ochłodzenie spowolniło procesy życiowe roślin. Występujące w ciągu miesiąca okresy z dużymi wahaniami dobowej temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu ozimin.

Do połowy listopada na ogół zakończono orki przedzimowe. Występujące w drugiej dekadzie listopada znaczne ochłodzenie oraz opady deszczu ze śniegiem i śniegu przyczyniły się początkowo do zwolnienia procesów życiowych roślin, a później do zahamowania wegetacji.

Rośliny w końcowej fazie jesiennego wzrostu były bardzo dobrze wyrosnięte i rozkrzewione, a przed wejściem w okres zimowego spoczynku odpowiednio zahartowane. Stan zasiewów zbóż ozimych pod zbiory 2008 r. przed wejściem w stan zimowego spoczynku oceniono jako dobry.

Przebieg pogody w grudniu i styczniu nie stwarzał większych zagrożeń dla zimujących upraw, choć przejściowo występowały warunki, które mogły powodować zakłócenia w zimowym spoczynku ozimin lub straty w uprawach. Utrzymująca się w pierwszej połowie grudnia wysoka, jak na tę porę roku temperatura powietrza powodowała zakłócenia w zimowym spoczynku roślin. W trzeciej dekadzie miesiąca zanotowano natomiast znaczne ochłodzenie. Temperatury powietrza przy powierzchni gruntu obniżyły się

do -10°C , a lokalnie nawet do -20°C . Spadki temperatury były na ogół krótkotrwałe i mimo niewielkiej pokrywy śnieżnej nie spowodowały nadmiernego wychłodzenia gleby na wysokości węzła krzewienia roślin.

W bieżącym roku wznowienie wegetacji roślin nastąpiło bardzo wcześnie. Pod koniec lutego na prawie całym obszarze Polski wzrost temperatury powietrza i gleby spowodował wznowienie procesów fizjologicznych roślin i zaobserwowano ruszenie wegetacji zbóż ozimych, rzepaku ozimego i roślinności na trwałych użytkach zielonych. Stopień uwilgotnienia ornej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego był dobry i zabezpieczał potrzeby wodne roślin. Na początku marca, głównie w zachodniej części kraju, korzystne warunki agrometeorologiczne umożliwiły wykonywanie pierwszych wiosennych prac polowych.

Ciepła i słoneczna pogoda w pierwszej i drugiej dekadzie marca sprzyjała obsychaniu pól i ogrzewaniu gleby, umożliwiając prowadzenie prac polowych na obszarze całego kraju. Rejonami w pierwszej, a na znacznym obszarze kraju w drugiej dekadzie marca przystąpiono do siewu zbóż jarych – owsa, pszenicy jarej, jęczmienia jarego, a także pszenżyta jarego. W trzeciej dekadzie miesiąca w wyniku ochłodzenia i opadów śniegu pogorszyły się warunki wykonywania prac polowych. Rozpoczęte w marcu siewy kontynuowano w kwietniu.

Warunki termiczno-wilgotnościowe w kwietniu sprzyjały wzrostowi i rozwojowi roślin oraz powszechnie prowadzonym pracom polowym. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na przeważającym obszarze kraju zabezpieczało potrzeby wodne roślin, a miejscami gdzie opady były intensywne, wystąpił nadmiar wody.

Lokalnie w pierwszej, a na znacznym obszarze kraju w drugiej dekadzie kwietnia żyto i pszenżyto ozime, a nieco później pszenica ozima oraz trawy łąkowe weszły w fazę strzelania w źdźbło.

W pierwszej i drugiej dekadzie kwietnia prowadzono rozpoczęte rejonami pod koniec marca siewy zbóż jarych, a pod koniec miesiąca na przeważającym obszarze kraju prace te zakończono. W trzeciej dekadzie kwietnia stopniowo zaczęły pojawiać się wschody tych roślin. Poranne duże spadki temperatury hamowały nieco wschody roślin jarych oraz spowalniały tempo ich wzrostu.

W drugiej i trzeciej dekadzie miesiąca powszechnie sadzono ziemniaki, wykonywano siew buraków cukrowych, a w trzeciej dekadzie kwietnia rozpoczęto siew kukurydzy uprawianej na zielonkę i na ziarno. W połowie miesiąca na plantacjach rzepaku ozimego rozpoczęło się wykształcanie pąków kwiatowych, a pod koniec miesiąca (głównie w południowej i zachodniej części kraju) obserwowano jego kwitnienie. W końcu kwietnia

lokalnie rozpoczęło się również kwitnienie traw łąkowych. Rejonami w połowie miesiąca, a prawie w całym kraju w trzeciej dekadzie kwietnia rozpoczęło się kwitnienie drzew i krzewów owocowych.

Przebieg warunków agrometeorologicznych w maju sprzyjał powszechnie wykonywanym pracom polowym i był na ogół korzystny dla wzrostu i rozwoju roślin. W pierwszej połowie maja powszechnie kwitły drzewa owocowe. Uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku pierwszej dekady maja na przeważającym obszarze kraju zabezpieczało potrzeby wodne roślin, a ciepła i słoneczna pogoda sprzyjała ich wzrostowi i rozwojowi. W pierwszej dekadzie miesiąca kończono rozpoczęte w kwietniu sadzenie ziemniaków, siewy buraków cukrowych oraz siewy kukurydzy uprawianej na ziarno i na zielonkę. W drugiej i trzeciej dekadzie miesiąca zboża jare weszły w fazę strzelania w źdźbło, a następnie rozpoczęło się ich kłoszenie. Zboża ozime w tym czasie kłosiły się, a pod koniec miesiąca na przeważającym obszarze kraju obserwowano ich kwitnienie. W maju obficie kwitł rzepak ozimy. Pod koniec maja przystąpiono do zbioru I pokosu siana łąkowego. Pogoda sprzyjała jego dosuszaniu.

Występująca w czerwcu słoneczna i bardzo ciepła pogoda oraz duży niedobór opadów spowodowały nadmierne przesuszenie wierzchniej warstwy gruntu, którego największe nasilenie wystąpiło w północno-zachodniej i centralnej Polsce. Zmniejszenie zapasów wody w glebie spowodowało, że stan upraw roślin okopowych i zbóż, zwłaszcza jarych uległ w I i II dekadzie czerwca znacznemu pogorszeniu. Na terenach gdzie wystąpił duży niedobór opadów obserwowano bardzo słabe wyrośnięcie zwłaszcza upraw zbóż jarych, słabe ich wykłoszenie oraz niedostateczne wykształcenie i wypełnienie kłosów. W czerwcu zaobserwowano również duży opad zawiązków owoców na drzewach i krzewach owocowych.

Warunki pogodowe sprzyjały jednak dosuszaniu siana, bardzo niekorzystnie natomiast wpłynęły na odrost roślinności na trwałych użytkach zielonych.

Lipcowe, intensywne opady deszczu często o charakterze burzowym występujące na obszarze całego kraju przyczyniły się do poprawy wzrostu roślinności zarówno w uprawach polowych, jak i na trwałych użytkach zielonych. Jednak zmiana warunków pogodowych w lipcu nie wpłynęła w zasadniczy sposób na poprawę stanu upraw zbóż jarych – zwłaszcza owsa. W wyniku intensywnych opadów deszczu połączonych z silnie wiejącym wiatrem pojawiły się wylegnięcia zbóż – głównie żyta, a lokalnie również rzepaku.

Tabl. 1. Temperatura powietrza i opady w okresie od jesieni 2007 r. do wiosny 2008 r.

Wyszczególnienie	<i>Średnia krajowa temperatura powietrza</i>		<i>Średnie krajowe sumy opadów</i>	
	°C	odchylenie od normy ^{a/}	mm	% normy ^{a/}
JESIEŃ ^{b/} 2007				
Wrzesień	12,8	-0,2	84,8	142,4
Październik	7,9	-0,4	33,5	71,5
Listopad	2,0	-1,1	50,3	118,0
ZIMA ^{b/} 2007/2008				
Grudzień	0,3	0,4	23,3	56,6
Styczeń	1,5	3,3	51,1	166,6
Luty	3,2	4,0	22,5	84,2
WIOSNA ^{b/} 2008				
Marzec	3,7	0,9	54,4	159,0
Kwiecień	8,4	1,0	51,7	134,0
Maj	13,2	0,3	42,4	71,4
LATO ^{b/} 2008				
Czerwiec	17,4	1,7	39,4	51,3

a/ jako normę IMiGW przyjmuje od 2002 r. średnie z lat 1971-2000.

b/ średnie miesięczne /obliczenia GUS na podstawie danych IMiGW/.